

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsa-tér, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Ide küldendő a lap szemléltető részét illető minden közlemény. Kéziratok a levelek vissza nem adatk. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy hóra 1 frt.

HIRDETÉSI DÍJ:

Öt-hasbas peltior egyrészt halmozott 5 kr. — Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitási 4 hasbas peltiorért 30 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Rózsa-tér, Kardos-ház, 16. szám.

Ide küldendő az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és áhirdetmények. Hirdetések felvételnek helyben Zichermann H. közvéltései irodájában is.

Legyünk az elsők!

(—o—) Mikor alföldünket árvíz borította, mikor Szegedről a vészkiáltás felhangzott, Tirol első volt azok közt, kik segélyezésünkre mentő kezeiket kinyújtották és én nem tudom, hogy mások ugy vannak-e vele, de engemet meg hat, megdöbbsent, elszomorít az a közöny, melyet most a magyar nemzet rideg és néma magatartásában tapasztalok, mikor tudom, hogy nincs nemzet a világon, mely nehebben tudna érezni mint a magyar.

Felhangzik a jaj szó Tirol felől, rég óta hirdetik már a lapok a szivrendítő szerencsétlenséget, és a magyar nemzet szive nem dobban meg, a magyar nemzet karja segélyezésre nem nyul ki.

Miért?

Mert nincs aki kezdeményezzen. Ő Felsége a király, ki még mindig legelső volt az adakozók közt, most is megnyitotta könyörületese kezét, de ime nincs nemzet a mely kövesse. Mert talán más nemzetek kezdeményezésére várunk, a vidéki sajtó pedig azt várja, míg a fővárosi sajtó megmozdul, a sajtó pedig azt várja, míg a nemzet megmozdul, szóval egyik a másikra várakozik.

S vajjon a vidéki törvényhatóságok mire várnak? Ime! Budapest törvényhatósága már mozog!

Tudom én, hogy ez a nemzet az adakozók sora közül nem fog elmaradni, sőt a mint megindult, egyik lesz az elsők között, ámde a mi tisztünk nem az, hogy a segélynyújtás megkezdésében más nemzetekre várakozunk. Nekünk lerovandó hálánk van az árvíz sújtotta nemzetekkel szemben, nekünk a várás nagyon rosszul illik, nekünk a kezdeményezés lobogóját kell megragadnunk, mert hogy ily óriási csapás Európa adakozása nélkül kiheverhető legyen, hogy a szerencsétlenek ezreit az emberiség könyörölete támogatás nélkül hagyja, azt úgy se lehet képzelni se. Hát nem szép lélekemelő-e ilyenkor a kezdeményezés szerepe? Budapest fővárosa már meg kezdte a mozgalmat, s így, a dicsőség második koszoruját az a város lesz, mely Budapest után következik.

Nem kell itt várni senkire se sem-

mire! De ha látnánk azt az iszonyu vészt, mely emberbaráti adakozásunkat igénybe veszi, bizonytalannal nem várakoznánk egy pillanatig sem. Ha látnók azt a jelenetet, melyet egy insbrucki lapból olvastam, hogy mikor egy hirtelen szakadó vizár a Garda tó vidékének egyik völgyében valami Jargenau nevű falucsukát meglepett, — egy pillanatig sem várnánk adakozásunkkal.

A rohanó ár ugyanis, mintegy szétrobbantotta a falu lakosságát, hogy a család tagokat is elválasztotta egymástól. Két kis gyermek a hegyoldalba szorult, az anyát a völgy másik oldalára sodorta a víz, a családapa pedig nem volt otthon, teheneiért ment a hegyekbe. Az anya látta a két kis gyermeket, a mint a tulsó hegymeredélyen egy mélyedésben meghúzódtak, ámde az egész völgy egy robogó folyóvá lett s lehetetlenség volt rajta áthatolni. Ekkor újra megindult a zápor s mert az a mélyedés melyben a két kis gyermek meghúzódtak szintén valami medert képezett, nem télt bele tiz perc s a lerohanó víz, a két gyermeket az anya szeméi előtt ragadta meg és sodorta be a folyóba. Az anya utánok rohant, mind hárman eltűntek. Ekkor jött elő az apa ki teheneit nem bírta megmenteni, házuk össze dőlt s így családján kívül nem volt már semmije. Mikor megtudta, hogy mi történt, ő is a rohanó árba dobta magát.

És hány ily szivrepesztő jelenet adhatta magát elő? Ha csak egyet látnánk volna is azok közül, nem kellene bennünket biztatni az adakozásra. Am vegyük tehát elő lelki szemünket, s képzeljük magunkat oda, ahol most rom és pusztulás minden. Képzeljük magunk elébe a hajléktalanul bolyongó embercsoportokat, az anyát ki emléjére szorított gyermekkel elvesztett férjét keresi és éhen hal ha egy egy falatot nem nyújt neki a könyörület. Avagy képzeljük magunk elébe a családapát ki őrvongva kutat a vad rengeteg víz mosta sötét zugaiban neje és gyermekei után; vagy képzeljük magunk elébe egy anyát ki haját tépve, sikolytva száguld a néma sziklasikátorok közt. Az éhség kinozza de nem érzi lábait felhasogatja az éles kavics, do nem bánja öltönyét vihar kuszálja, tagjait hideg szél dermeszti, ah de ő ma-

gáról nem tud semmit. Csak keres, csak keres, de nem talál! Csak hallgat csak figyel imádott édes hangok után, de csak az ég dörgését, viz locsogását hallja! Szívbe nyillal és rohan tovább, kifeszült látidegei meglelnék a tűt, izgatott hallérzékei meghallanák az elhaló léleket: de nem lát semmit, nem hall semmit! Szive megereped aztán a gyerekek megkerülnek árván! Hát csak egy ily jelenetet képzeljetele magatok elé, azokat az árvákat kik ott jajgatnak az anya teteme fölött: kenyérért! Meg tagadnátok-e tőlük a falatot?

Kellene-e akkor kezdeményezésre várni? Nem kezdenétek-e meg az adakozást a nélkül, hogy e lapok szerkesztősége felhívna rá?

Kezdejétek meg tehát így is! Te kedves olvasó, ki velem érzed át a fájdalmat, melyet szerencsétlen embertársai felett minden romlatlan szívnek éreznie kell, nyulj zsebedbe és ha van benne, ha nincs benne, keríts egy fillért valahonnan és dobd azt a könyörület perselyébe. Ellenállhatatlan hívó csörgése van annak, elhallik Kárpátoktól Adriáig meglátod, és nemes példátat ezer annyian fogják követni.

— **Báró Kemény Gábor** miniszter kitüntetés. Ő Felsége f. évi szeptember hó 25-én kelt legfelső kezeslevelével, báró Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi miniszternek a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta.

Az állami közép-ipartanoda.

Több ízben figyelemztettük már olvasóinkat e nagyfontosságú intézetre.

A budapesti állami közép-ipartanoda célja és feladata, hogy építőmestereket, építőpallérokat, a gépekkel és a munka megosztásával dolgozó, az u. n. tömegtermelő iparágak számára pedig előmunkásokat, művezetőket és kivételkép oly szakembereket képezzen, a kik kisebb ipartelepeknek, gyáraknak önálló vezetőivé is lehessenek.

Ezekhez képest ez intézet az országban létező ipartelepek gyorsabb fejlődését és a hazai azon fontosabb iparágak átalakítását, fokozatos kifejlesztését akarja előmozdítani, sőt ezeket nagy részben gyárparagákká átváltoztatni,

gyok, szeretnék keresni valamit; de isten ellen való kísértés, ilyen időben utnak indulni. Nézzé csak teias uram, már most is sikos az ut, egy óra múlva járhatatlan azon a csuszós agyag uton, a melyiken Kis-Varsányba kell menni.

Az utasra, ugy látszott, semmi hatással sincs a paraszt magyarázata. Neki menni kell, neki ma ott kell lenni.

— De mikor koromsötét lesz nemsokára! — kiáltott föl a paraszt. — Egy lépést sem látunk, uram, s az állat se lát szegény. Hogy jussunk el Kis-Varsányba, a mi jó időben is két óra járás: Hát most?

— Az utas hevesen szakította felbe: — Mondtam már, ha kend nem, hát más. Nekem ma ott kell lenni.

A paraszt keservesen vakargatta fejét. — Már hiszen, uram, ha olyan megalkodott az ur, hát csak azt gondolom, hogy inkább én, mint más. Bizony rám fér egy kis kereset. Négy gyermekem van otthon, uram, s az apám is jó maga tehetetlen, én tartom a szegényt. Isten neki, nem bánom. De ha kár esik a lóban, mert ilyen sötét éjjel olyan uton lábat is törheti szegény pára, ha mondom kár esik benne, megfizeti az ur.

— Meg, meg, — kiáltott türelmetlenül az utas, s föluggott a kocsiára.

— De hát a fuhrpénz, uram? — parlamentirozott tovább a paraszt.

Az utas benyult a tárczájába s két bankjegyet dugott oda a kocsi markába.

— Ne vesztegessük tovább az időt, — kiáltott hevesen.

A kocsi kiterjesztette markában a két bankjegyet s jól megismerte a félhomályban is.

Két tizforintos! Megbolondult az az ur, hogy két órájárásnyi utért ugy fizet?

melyek mai alakjokban, mint kis ipar, a külföldi hasonnemű iparágakkal többé nem versenyezhetnek, ellenkezőleg mindinkább tért vesztenek.

Ez intézet műmunkásokat, műiparosokat nem nevel; de némely iparágak természete szerint a tanulóknak a műipari érzéket is fel fogja kelteni és kifejleszteni, annyira, hogy iparáguk művésztisége is törekvésök célja legyen s ez irányban — ha mások segélyével is — bizonyos öntudattal működhessenek.

Az intézetbeli oktatás elméletbeli és gyakorlati.

Az utóbbit illetőleg az intézet tanműhelyében a tanítás szorítokozni fog a kézi ügyesség gyakorlására, azonban a bevégett mechanikai ügyesség megadása helyett csak az elméletben kifejtett elvek alkalmazására, a szem léttetésre és a főbb műveletmódok lényegének átdolgozására lesz főtekintettel.

A tanítás főszála az egyes iparágak elméleti ismertetésére fektetettik, mialatt az értendő, hogy: az egyes iparágak céljaira használt nyers anyagok természete, a gyártásmódok lényege, továbbá a használt különböző műtárgyak, készülékek és gépek szerkezete és helyes alkalmazása, végre a gyártmányok alkotása és rendeltetése fog oly behatóan tárgyalatni, melyek alapján és segélyével a tanulók az illető munkák és iparágak mechanikai és gépészeti részét, művelete módjait és szerkezetét — tanulmányaikhoz és hivatáskörükhöz mérten — tudományosan alapon ismerjék meg s ez iskolából minél több motívumot vigyenek gyakorlatba arra nézve, hogy mily anyagból, mily módokon, mily eszközökkel miket lehet előállítani és gyártani.

De mivel ily magasabb hivatáskörhöz való rendszeres szakképzettséget az intézet csak azon egyéneknek adhat, kik koruknál fogva még az elméleti tárgyak iránt is fogékonyak s kik az előirt három éves tanfolyam alatt idejüket egészen az iskolai tanulmányoknak szentelhetik: megkivánthatik, hogy az intézetbe lépők kellő elméleti előkészítéssel, e mellett valamelyes műhelyi gyakorlattal bíró 14—15 éves ifjak legyenek.

Előhaladott koru és oly egyéneknek, kik gyakorlati foglalkozásukat meg nem szakíthatják, az intézet rendkívüli tanfolyamokkal csak arra nyújthat alkalmat, hogy szakismereteik egyes hézagait pótolgathassák.

De ezt csak magában gondolta az élelmes paraszt. Főhangon még mindig sopánkodott és fejt csóváltgatta. Istenkísértés ez az ut, s bizony csak azért cselekszi meg, mert látja, hogy milyen derék uriemberrel van dolga s látja, hogy milyen sürgős a teins urnak az utja. Bizony csak azért.

Hozzáfóhászodott tehát a nagy uthoz. A csurapeja gallerját fölhatotta, a kalapja karimáját pedig még léjebb, megrángatta a gebeknek az üstökeit, meghúzogatta egy kicsit a hámat, nem szakad-e, s lassacskán fölczammogott az ülésbe.

— Hamar, hamar! parancsolá az utas.

— Megyünk már, uram, megyünk, — nyugó elkeseredetten.

S megforgatta az ostort és derekasan ráhuzott mind a két gebére, hogy egyik se panaszkodhassék a másikra, mintha annak jobb dolga volna.

— Jézus segits! No!

Azzal megindult a nyikorgó szekér e kesztyén kívánsággal.

— Gyű te Szöllő! Gyű te Bokros!

S a Szöllő is, s Bokros is becsületesen kikapta a magáét. Jó lesz, ha megjegyzik maguknak már mindjárt a kezdetén, hogy az ostort nem hiába teremette az isten.

Meg is jegyezték. Akármilyen elárvult kinézésű két állat volt, azért mégis volt anyi eszköz, hogy tudták, hogy ez már most így fog menni, mig csak az utnak a végére nem érnek, a mi hatalmas eszköz arra, hogy kitelhetőleg iparkodjanak megrövidíteni azt az utat.

Az ő lo-eszökkel is fölérték, hogy jobb két óráig veretni magukat mint négy óra hosszúság.

Valószínű, hogy lovainak e bölcs belátására számított a kocsi is. Hanem amint tiz vagy tizenkét percnyit haladtak, az ég egy-

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Begényes házasság.

Elbeszélés.

VÉRTESI ARNOLDTÓL.

(Folytatás.)

Minden szem arra fordult.

— Ah! — hangzék minden ajkról a meglepés szava.

Ott állt a menyasszony, mosolygó hölgyektől környezve, a templomba menetelre készen.

Most már a férfiak is körülfogták. Mindenki sietett valami bókot mondani. Nem győztek bámulni, milyen piros, milyen ragyogó. Valami mást várhattak, mert csodálkozó pillantásokat váltottak egymás közt.

Mégis csak szerencsés fickó ez a Csabay Benca!

A szerencsés fickó most már igazán mosolygott. Nem csak afféle rángatózás volt ez a száj széle körül, hanem igazi önhitt, büszke mosoly, mely azt látszott mondani a körülállóknak: Látjátok, ez a szép hölgy, a kit ti bámultok, az enyém, egészen az enyém, félóra múlva törvény szerint az én tulajdonom, csak ugy mint ez a kalap, a mit a kezemben tartok. Törvényes tulajdonom s én leszek kizárólagos ura, birtokosa.

A párok sorakozni kezdtek, a hintók előrobogtak az oszlopos tornác elé. A menyasszony kilépett a szülői ház födele alól.

II.

A k-i vasúti állomásnál egy férfi szállt ki s gyorsan kocsi után nézett, mely tovább szállt.

Az intézetben hat, illetve hét különböző szakcsoporthoz tartozó, u. m. az építészeti, gépészeti két vegyészeti, fém-vasipari, faipari és szövetipari szakcsoporthoz; ezek közül életbe van lépve: az öt első és az 1883/84. tanévben életbe lép a faipari szakcsoporthoz is.

Zsidó ellenes zavargások.

Mint tegnapi táviratunk már röviden tudatta Pozsonyban megszűntnek mondhatók a zavargások, azonban fájdalom már már járványként harapóztak el egész Pozsonymegyében, különösen a sváb- és tótjait községekben. Majdnem tíz községben törtek ki a zavarok, mindenütt ablakbetörések és rablások fordultak elő, sőt némely helyről gyújtogatások híre érkezett. Szegények és koldusok kiderültek, hogy egy Hrudka nevű végrehajtó egész szervezett bandát alakított a parasztságból, mely tegnap ismételte a fosztogatásokat. Az alispán ott járt s a katonaságot újabb szakasszal megerősítette, majd átment Récsekre, hol szintén jelentékeny zavargások voltak.

Hasonló hírek érkeztek B a z i n b ó l is. Az összecsendült nép ott több ablakot bevett, de aztán további zavargás nélkül abozsolt. Ivánkán, mint a N-t-nek távirják, betörték Lehr Adolf boltjába s fenyegetések közt követelték tőle szívat s dohányt. Feltörték Adler Simon boltját is, de a megjelent bíró szétkergette innen a rendzavarókat.

A Csekészen történtek a „Pester Lloyd”-nak a következők: Csekészen s a közel fekvő helységekben az igazságtalanság nagyon nagy volt a zsidók ellen. Récse és Ivánkán már tegnap bevették a zsidók ablakait s feldúlták boltjaikat. Csekészen tegnap állítólag hat ember érkezett Pozsonyba, kik a csapszékbe a parasztokat igazgatták. Ejjélfé 11-ig minden csendes volt. Ezen időtartamban azonban mintegy 30-40 főből álló csoport vonult végig az utcákon „eljen Istóczy” kiáltásokkal. Lustig Lázár boltja elé érve, az ablakokat bevették, Lusztig boltját fölfeszítették, s azután berontva minden árut pocsekka tetek, vagy magukkal elhurcolták. A szesz italokból először telettek magukat, azután pedig kifolyattak minden hordót. Lustig azt állítja, hogy a kályhába volt elrejtve ékszerrel, pénze s mintegy 2000 forint értékű alampapírja, ezeket elvették.

A részeg tömeg erre a többi zsidók házaikhoz vonult, s ott hasonló kihágásokat és gazságokat követett el. Egy Fleischmann Róza nevű özvegy asszony nem akarta szót nélkül hagyni az üzemeket, mire úgy főbeverték a kővekkkel, hogy eszméletlenül rogyott össze. (Azóta már meghalt.)

Kifosztották és kirabolták még Fleischmann Salamon, Sidon Nátán, és Reis Dávid házaikat. Ez utóbbi még aranylag csekély áldozattal menekült meg a nagyobb bajtól. Legidősebb leánya öt forintot, nagymennyiségű szívat és dohányt adott a zavargóknak, mire ezek elvonultak. Sidon Nátánnál, kinek pálinkafőzője van, kifolyattak minden szeszeseit, amit meg nem íhattak. Egy Vikóvics nevű tót suhancz annyira pálinkát ivott, hogy belehalt.

A szomorú események reggeli két óráig tartottak, ekkor az elázott csoport elvonult, s csak akkor mertek a különféle helyekre menekült zsidók visszatérni házaikba. Tegnap estére még komolyabb eseményekre volt a szerencsétlen városa elkészülve, mert a parasztoktól nyíltan fenyegetődtek, hogy maik akor (tegnap este) fog következni a java. A szolgabíró által vezetett kihallgatásokból kiderült, hogy a zsidók között senki sem viselte magát provokálólag. A zavargások okainak 22 foglalkozásnél-

küli, csavargó suhanczot jelölnek meg. A szolgabíró egyelőre senkit sem mert elfogatni, mert csak két pandurja volt, s a lakosság nagyon fenyegető magatartást tanúsított. Estére 60 hidászkatona megerkezését jelentették; addig a szolgabíró megelégedett azzal, hogy dobszó mellett kihirdette a városban, hogy legfőlegbb két embernek szabad összejönni az utcán, s a kínél zsidóktól lopott holmi van, az vigye be a városházára a katonaság megerkezése előtt. Azonban semmit sem vittek vissza.

A tegnap délutáni órákban egy szegény ördög, egy zongora hangoló jelent meg a községházán, elpanaszolta, hogy a mezőn a parasztoktól megátadták, bántalmazták, mert zsidónak néztek. Még hangoló kulcsát is elvették, s messze eldobták a földéken.

Délután 6 órákor érkezett meg Pozsonyba egy harmincz hidászból álló csapat, egy fiatal karnagy vezénylete alatt. A katonák legfelé fordított fegyvercsövél, lassan nyomultak előre s a község előtt megálltak. A lakosság sorfalat képezett s később bátorságot merítven elkezdtek elteni Istóczyt. Ekkor olyan jelenet következett, melyet alig lehet híven visszaadni. A hadnagy a katonaságot föltűzött szuronnyal keresztben állította föl az utcán. A szolgabíró fölszólította a parasztokat, hogy oszlojanak szét, különben maguknak tulajdonítsák, ha sebesülések fognak előfordulni.

Senki sem mozdult. A katonaságtól pár lépésnyire állt egy hatalmas termelt suhancz, közönyösen, mintha semmi köze sem lenne a dologhoz.

„Ez-e Prikopszki Ferenc?” kérdezte a szolgabíró az egyik pandurtól. A pandur igenel felelt. A szolgabíró intett, a hadnagy négy embert elővezényelt, s a suhanczot közbefogatta. Prikopszki volt a zavargások főintézője: „Mit akartok?” kérdezte a katonáktól, s őrárt dühvel hadonászott jobbra-balra. Nagy fáradsággal lehetett ártalmatlanná tenni, s a község házára vinni. Itt iszonyu ellenállást fejtett ki, négy ember fél óráig vesződött vele, míg a vasat kezére tehettek. Azalatt megjelent Csekész ura is, gróf Eszterházy Antal, kit a parasztoktól eljénzessel fogadtak. Közben azonban Istóczyt is eltektek.

Prikopszki elfogatása a kedélyeket még izgatottabbá tette, a közfékvő csapszékéből irtózatossá ballatszott. Erre a katonák a csapszékét kúrtították, s a népet föltűzött szuronnyal elszélesztették.

A csekészi parasztoktól leketlen garázdalkodásáról megemlítjük még, hogy ezek az ékszerekkel együtt mintegy 20,000 forint értékűek. A csekészi Fleischmann kivül meghalt a pozsonyi Viráglakon megkínzott Feuchtmann. A környékből folyton érkeznek Pozsonyba menekülő családok, melyek rendkívül meg vannak rémulve.

Pozsonyban Tesdoko Lipót 2000 munkását, Löwy J. összes személyzetét, Frankl fiait szintén több száza menő személyzetüknek fölmondta. Üzletüket mindhárom megszüntetik, illetve Bécsbe helyezik át.

T i s z a K á l m á n belügyminiszter a pozsonyi zavargások alkalmából, valamennyi törvényhatóságához a következő körrendeletet bocsátotta ki:

Meg vagyok győződve arról, hogy a törvényhatóság megbotránkozással értesült azon gyalázatos kihágásokról, melyek Pozsony sz. kir. városában az antisemitismus czége alatt elkövetettek — s most Pozsonymegye némely községében követésre találtak.

Meg vagyok győződve arról is, hogy bir tudatával azon kötelességnek, hogy ilyeneknek előfordulását saját területén megelőzze, s ha ez mindenütt teljesen nem

sikerülne, az előfordult zavargásokat a közhatalom teljes erőfélével leverje, a bűnösök irányában a törvény egész szigorát alkalmazza.

Részemről felelősségem érzetében kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy e tekintetben a mulasztást, a lanyha, erélytelen eljárást tűrni nem fogom.

A polgárok személy és vagyon biztonságát, osztály, faj, vagy felekezetre való tekintet nélkül megővni az államhatalom egyik első kötelessége.

Nem szabad, hogy e biztonság egyes izgatók bűnös törekvései folytán megzavartassék és ez által a magyar állam jó hírneve is csorbát szenvedjen, de nem szabad az sem, hogy egyes — a veszély beálltánál rendszeren hátra vonuló izgatók miatt a rendet csakis a félrevezetettek vére árán lehessen helyreállítani.

Elvárom tehát, hogy a törvényhatóság azonnal meg fog tenni minden intézkedést, oly célból, hogy a területén netalán megkísérlett izgatásoknak azonnal tudomására jöjjön, azokat csirájukban elfojtsa s az izgatókat a törvény szigorának átadja.

Elvárom, hogy a netalán itt-ott mégis mutatkozó zavargásokat karhatalom alkalmazásával is azonnal elnyomja.

Elvárom, hogy minden ez irányban tapasztaltakról, tett intézkedéseiről hozzam azonnal jelentést tegyen.

Részemről biztosítom, hogy az államhatalom egész erejével fogom ezen eljárásában támogatni.

Budapestben, 1882. évi okt. hó 2-án.
TISZA, s k.

S z i n h á z .

(K. V.) Vidor Pál „A v ö r ö s s a p k a” előadása vonzott vasárnap este nagy közönséget színházunkba. A népsziművet jó hír előzte meg, mert az a népszínház repertoirjának egyik legzavargóbb darabja.

Ha dramaturgiai szempontból kezdendők bonczkés alá venni értékét és hatásos voltát, igen könnyen arra az eredményre jutnánk, hogy Vidor ur következetlen s lélektanilag nem indokolt mesét csinált. Két felvonáson át még csak bonyolódik a cselekmény, de az utolsó felvonásban erőteljes hull össze minden a mi eddig építve lett.

Ambrus János hazajön falun lakó apjához, hozzá magával Pestről fiatal menyecskét, Teréz, a feleség igen jóval asszony, csak az a baj, hogy férje nagyon félti. E féltékenység lógobó lánggal csap föl a János szívében, mikor meglátja, hogy Teréz a szomszédban kvártélyozott Fésüs honvédkapitállyal bizalmasan beszélgetett. Pedig a szegény igaz szereti férjét s a honvéddel bizony nem szerelmeskedésről beszélt, hanem arról, hogy van neki az istenadának egy szerelemgyermeke, még férjhezmenetele előttől, az pedig Pesten van testvérénél, Anikónál, a kit a káplár akar feleségül venni, hát annak a tartására akar pénzt küldeni. A férj, mint mondók, Teréz esküdözése daczára roppant féltékeny lesz. De nem végezhet most feleségével, mert kezdetét veszi a házál az ünnepe, az aranylakodalom, melyet az öreg Ambrus és felesége ünnepelek. A násznép a templomban megy. Teréz azonban otthon marad, hogy felbeszakitott beszélgetését folytassa Fésüssel, otthon marad; pedig férje különösen meghagyta neki,

hogy ő is ott legyen a templomban. A férj látva, hogy felesége nem követte a nászmenetet, elkeseredve rohan haza. Feleségét csakugyan ott találja az ablak alatt ülve; Fésüs már akkor rég elment onnan. János haragos szemrehányással ront feleségére. „Azért maradtál itthon, hogy a katonaszeretőddel beszélgetess?” Aztán a feleség tagadására oda tartja elibe a vörös honvédsípkát, melyet a honvéd keresése közben a házban megtalált: „Itt van a bizonyosság.” Iszonyu erőt vesz rajta a dühös féltékenység és rohan a katoná után, hogy azon megboszulja magát. Fedig az a vörös sípka sem úgy került a házba, a hogy a gyanakvó férj képzeli, hanem egyszerűen Juczi, a két óguga vitte be azt oda, elkérve a honvédtől, hogy bokkrétát tűzön mellé.

E közben Pestről megerkezik Ambrusékhoz Anikó, a Teréz testvére, magával hozván a Teréz kis leányát is. — János épen a feleségét vattalja, midőn Juczi és Matyi, a két jókedvű szerelmes az Anikó által ideiglenesen a kocszmában hagyott gyermeket oda hozzák, János a gyermeket meglátva még jobban elszédül a dühös féltékenységtől s azt kérdezi, hogy kié az a gyermek? Kinos feszültség, végre Teréz erőt vesz magán, és töredelmesen bevallja Jánosnak, hogy a gyermek az övé, hogy a gyermek apja már meg is halt, hogy azért nem szólt soha Jánosnak a gyermek létezéséről, mert félt, hogy akkor nem vette volna el őt. Az elbeszélte dolgok lecsitítják hatnak mindenkire; az öreg Ambrusék elkomorodnak, János pedig kétségbe esve átántorodik. Bejön az egyház, kérdezi, hogy hány gyertyát nyújtsanak meg az aranylakodalomhoz? A boldogtalan János felel a kérdésre szíve egész bánatával, lelke egész keserűségével. — „Gyujtsd meg az egész világot.”

Idáig tehát még elég egyenes uton eljutottunk, hanem a mi ezután következik, az nem akció, hanem üres szócseplés és egyezkedés; próbálják Jánost a feleségéhez visszaterelni. Nem sikerül Végre a szeme elé vetetik a kis árva gyereket, s azt mutatják elő neki, hogy hát ebből mi lesz? — „Nekem nincs apám” sohajt a kis fiú, mire az eddig hajthatatlan János megjuhászodik, s keblére öleli a gyermeket, a gyermek révén a következő változásban a bukkot asszonyt is.

Imételjük indokolatlanul történet minden a darabban, s bizonynyal nem is drámai szerkezeténél fogva érdemelte meg a darab azt hogy állandóan a színen maradjon. Megérdemelte természetesen pompás jóhómuru alakjai, ügyes élénk jelenetei, s kerestelen nyelvénél fogva. Az életből ellesett kitűnő mozzanatok egymást váltják fel a darabban s ezalatt a közönségnek egy pillanatra sem jutt eszébe mutatkozni, vagy erős bírálat alá venni a hibákat.

Vidor ur darabja a depr. színpadon is hatást keltett s itt is bizonynyal a műsor egyik állandó vonzó népsziműve fog maradni.

A szereplők pompásan érvényre emelték szerepeiket, s különösen az örökös egymással incselkedő Juczi és Matyit játszó kitűnően. Sz. N. é m e t h e s B o r a n d. Ez utóbbi nagy jövőjű fiatal színész, s a társulat egyik leghasznavehetőbb tagja, ki nem mindennapi ügyességgel és élénkséggel mozog a színpadon. A közönség gyakran kitűntette mindkettőjüket, ugyszintén N. é m e t h e s F o l t e n y i e t i s, kik szeretreméltó öreg „pár cseléd” voltak. B e n e d e k az egyház kis szerepében is hatalmas tapost kapott. — E g r i drámai erővel és nagy gondalú játszta János szerepét. H. D a n c z N i n a, és C s a t á r j ól töltötték be kisebb hatásu szerepeiket.

Az előadott dalok pompásan vannak összszevalogatva; legtöbbször zajosan újráztatták.

szerre csak egészen elfeketedett s az eső, mely eddig csak szenngett, elkezdett zuhogva szakadni.

A kocsis nagyokat fohászzkodott s hátrafordult az utashoz.

— Mégis tán kérem átosan, fordulnánk vissza a faluba? Nem lesz jó vége a dolognak, teins uram. Valami szerencsétlenség eshetik rajtuk.

A szegény gebék is abbahagyák a koczogást. Hihetőleg ők is a gazdájok véleményén voltak. Csak a megátalkodott utas nem akart engedni.

Tovább, tovább! — riadt a kocsisra.

— De ha nem lehet, uram! — fakadt ki az kétségbeesetten.

Az utas zsebébe nyult s még egy bankjegyet vett ki. A kocsis most már nem látta, de érezte, hogy az is tizforintos.

Ez aztán olyan bátorságot és olyan erőt öntött a karjába, hogy a szegény két gebe azt gondolhatta magában, megveszekedett a gazdájuk, hogy olyan irtalmatlan kergeti, páholja őket. Hát tehetnek ők arról, hogy olyan sötét van, hogy úgy szakad az eső, s olyan csuszós az ut?

A két szegény állának semmi haszna se volt abból, hogy egy hóbertos ur harmincz forintot dob ki itt olyan utért, a miért máskor három forintot szoktak fizetni s azt kívánja érte, hogy most a két szegény pára halálra fásarsza magát.

Ha szegény párák végtelen alázatosságukban gondolkodásra mertek volna vetemedni mint a náluk gyakorla sokkal kevésbé okos és sokkal kevésbé hasznos ember, bizonyára azt gondolták volna magukban: hová sietsz, te hóbertos utas? Te messze bekalandoztad a világot s még azt se tudod, hogy nincs a világon semmi, a miért érdemes volna sietni. Mi

lovak tudjuk azt és te hóbertos ember nem tudod?

Bizonyosan azt gondolták volna magukban a szegény párák és a kocsis se sokkal egyebet gondolt. Mit keres ez az ur Kis-Varsányban? Csak nem a lakadalomra siet ilyen lóhalálában? Csak nem azért kockáztatja a maga meg felebarátja nyakát, lábát, hogy a lakadalmon egyet tánczolhasson?

A fuvaros csak mindezt hánytorgatta magában. Végre meg nem állhatta, hogy meg ne szólítsa az urat:

— Hát osztég csak nem a lakadalomra igyekszik a teins ur, kérem átossággal?

— Nézzen a lovai után, — mordult vissza az utas.

A paraszt beljebb huzta fejét a csurapéjába s nekiállt megint a páholásnak.

— Gyű te Szellő! Gyű te Bokros!

Szegény szellő, szegény Bokros, ők adták meg annak a rövid párbeszédnek is az árát.

De most már akárhogy pattogott, döngött is hátunkon az ostor, a két szegény pára mindegyre lasabban koczogott. Nemsokára csak lépést kezdtek mászni, lassan nehezen. Lábaik el-csuszáltak a sikos agyag talajon s igazán isten őrizte szegény párákat, hogy lábukat nem törték. A kocsi minduntalan leragadt a sárba s alig bírták kimozdítani nagy erőlködéssel, kápálózással.

Az eső folyvást szakadt, a hogy csak öntheték az ég csatornáit. A két szegény gebe teljesen átázott, a kocsis teljesen átázott, az utazó ur átázott. Nem maradt a testén egy tenyérnyi száraz s mind a ruhája csavaró viz volt. Niucs az a fűrdő, a honnan jobban átázva húzhatták volna ki.

— Nesze neked lakadalom! gondolta magában a paraszt.

S nem tartóztathatta meg magát a kárörömtől. Na hiszen majd megemlegeti ez az ur azt az utat! Majd nem zavarja ki máskor is a szegény embert éjnek idején, szakadó esőben.

Bizonyosan fázik már, azért kiabál, hogy: gyorsabban, gyorsabban!

A két szegény gebe még lassabban vándorszorgott,

— Menjünk hát! — kiáltott az utas türelmetlen

— Mennék, uram ha mehetnénk, — felelt a kocsis duzzogva. De hegynek megyünk s a szegény párák nem bírják.

A fuvaros leszállt s úgy ment gyalog a lovak mellett, hol őket huzta elől, hol a kocsit tolva hátul. Az ostornak a vastag végét fordította most s úgy dögönyözte a szegény párákat.

Az ut, a merre mentek, hegyvölgyes volt. A kocsis most csaknem folyvást a lovak mellett ballagott.

— Kitorjék a nyakunkat uram, valamennyien, — fakadt ki elkéseredve.

Az utasnak arra se volt más felelete, mint az, hogy: gyorsabban!

A kocsis dünyögött magában, a szegény párák lihegték. Majd egy meredélyen kellett leereszkedni, majd meg egy hegyre fölkapaszkodni. Egyszer végre a szegény párák elakadtak.

Most már az ostornak a vastag vége se használt.

— Nem mozdulunk ki innen, uram, ha agyonverem is ezeket az állatokat, — kesergett a paraszt.

Akkor aztán az ur is leszállt a szekérből s ő is segített előretolni a szekeret, a mire úgy látszott, hogy bizony nagy szükség van. Hanem mennél több lett a segítség, a két gebe annál kevesebbet lendített, mintha

csak úgy okoskodtak volna, hogy elég sokáig húzták már ők, huzza most már a két ember.

Abból a helyből kimozdultak végre valahogy, de nemsokára megint elakadtak.

— Az isten akarhová tegye ezeket a dögöket, ma nem értünk be már Kis-Varsányba, uram, — szólt a kocsis, végkép elvesztve minden reményét.

— Mennyire lehetünk még? — kérdezte az utas.

— Nem volna már több egy félóránynál. Jó időben értem, uram, a felőrat. De most már oda nem érünk. Ez a két dög itt mindjárt kidől a hámból.

S a két gebe csakugyan olyanformán kezdte magát viselni, mintha éjjeli nyugalmat akarna venni magának ott az ut közepén a sárban.

— Itt valahol balra egy malomnak kell lenni, — szólt a fuvaros. — Azt hiszem, nagyon közel lehetünk hozzá. De ebben az istenverte sötétségben egy tapodtat se lát az ember.

— Hát aztán?

— Hát aztán legalább száraz földél alá juthatnánk. Ott van a malom mellett egy állás őrlétk és más fuvaros nép számára. Szénát is meg egy pohár pálinkát is kaphatni ott.

— Csak nem akar ott meghálni?

— Tens uram fohászzkodott a paraszt, — én agyonverhetem ezt a két lovat, a teins ur meg engem, de be azért még se megűntk ma Kis-Varsányba. Bárcsak a malomig tudnánk legalább elvánszorogni!

(Folyt. köv.)

— Az 1849. okt. lekére, f. h. egyházban, unnepeyre meg a „Del

— Ar háztanács halljuk, állá presbyterium s, hogy n harapózik a politikai tetik politik egyháztanács tovább meg rete. — Saj a politikai már, hogy n iránt türelm hagyni, nem köpenye ala

— Sim marosvásárh szőző levelet ter ur! Ner közönsége, a kalmával val tatisában res közltek a ma mulasztatlan gesiteni akko gadtatásért, kintetes polg rosa derék hálás köszön magyar haza társak, a na honfitársak n vendégszeret fogjuk soha egyike leund Debrecezen v goztassa foly és diszere s segit egyenk soká éltesse! gátóválasztrn úlésebből. Hsz lettel Dr. Czi titkár.

— A d évi okt. hó 4 kolaszéki tleés tygek.

— Szür lőkterek szű 13 és 14-ről át. Sz. kir. D

— Ujon czai a tegnapsunkba, hogy megkedzdek. szolgálatuk el peltek a koroggyobrszét illi aztán a „felölami. De se b

— Hyme egyik családja kedves leányá S a m i B e l a nos biztosító généál alkalmas bekelesé, nagy által ma dele család tagok vánásai között elutazott. Ezer dognagot kívá

— A hel tes'ületileg ti T ö r ö k J o z s a k i r. tanácsos tisztelegők nev mint az orvos mondott szép rök József ur

— Sajtó kir. főügyészé a Havas kir. t lemény miatt s sajtópert indit

— Ösze szept. 16-ig l 168. — Debre — Pozsonyban keméteu szű. 24, meghalt 29 halt 17. — Na 23. — Kassán sóban sz. —, r szűl. 18, megh

— A kirá Károly Lajos f kitüntetés érte, község, melyne van, polgármest get most már ő vezett község mondanuk, ho történt.

— A c baleset történt gép az odaváló odaváló tanító gőzgéppel össze Roszul számított hirtelen elszaka pillanatra egy l messze tova ese

ban. A férj
a nászmenet
csakulve; Fésűs
os haragos
Azért ma-
tétóddel be-
adására oda
t, melyet a
megtalált:
t ves rajta
tatona után,
ig az a vő-
g, hogy a
zerken Ju-
elkérven a
lé.
ik Ambru-
agával hoz-
os épen a
s Matyi, a
al ideigle-
meket oda
a még job-
gtól s azt
Kinos fe-
gán, és tö-
a gyer-
már meg
Jánosnak e
ogy akkor
dolgok leg-
Ambru-
ségbe esve
ezeni, hogy
anylakoda-
a kérdésre
eserőség-
ot.
uton elju-
kezik, az
és egyez-
vissza-
el vé-
tatják elő
"Nekem
az eddig
s keblére
a követ-
s.
ik minden
mai szer-
darab azt
Megérde-
alakjai,
nyelvével
ozzaatok
latt a kö-
zebe mu-
ni a hi-
padon is
sor egyik
ni.
emelték
egymás-
kittün-
nd. Ez
társulat
nem min-
mozog a
tüntette
et és
lító öreg
egyház
pott. —
jásztja
és C sa-
repeiket.
nak ösz-
zattak.
g sokáig
ember.
re vala-
et a dö-
csányba,
ve min-
érdezte
ányánál.
ve most
t mind-
formán
galmat
epén a
ak kell
n, na-
az is-
lát az
del alá
egy ál-
Sze-
phatni
sz, —
ns ur
nk ma
dnák

Napi hírek.

Az 1848-9-iki magyar önvédelmi harc
1849. okt. 6-án Aradon kivégzett vértanui emlékére, f. hó 6-án d. e. 9 órakor, a róm. kath. egyházban, gyászzenesítszettel tartatik, mely ünnepélyre mindenkit, honfű tisztelettel hív meg a „Debreczeni 1848/9-iki honvéd-egylet.”

Armós Bálint a debreczeni ref. egyháztanács köztisztviselője, mint halljuk, állásáról leköszönt, azzal indokolván a presbyteriumhoz intézett levelében leköszönését, hogy miután sajnos tapasztalja, miképp harapódik el mindinkább az egyházi térre is a politikai pártoskodás szellemé s miképp tetetik politikai pártüzelmek szinterévé a ref. egyháztanács, neki így viszonyok közt állását tovább megtartani nem engedi meg lelkiismerete. — Sajnos, hogy az új presbyterium alatt a politikai pártüzelmek odáig terjedtek immár, hogy még így szelid, minden párt nézet iránt türelmes férfi is kénytelen állását oda hagyni, nem nézhetvén el tovább az egyház köpenye alatt üzött korteszédést.

Simonffy Imre polgármester urhoz a marosvásárhelyi dalkör a következő szép köszönő levelet intézte: „Tekintetes polgármester ur! Nemes Debreczen városának lelkes közönsége, az ideai országos dalárünnepély alkalmával valóban oly díszes és szíves fogadtatásban részesítette a testvér dalegyüttesteket és köztük a marosvásárhelyi dalkört is, hogy elmulasztatlan kedves kötelességet véltünk teljesíteni akkor, midőn a szíves és díszes fogadtatásért, a vendégszerető ellátásért a tekintetes polgármester urnak és Debreczen városára derék közönségének ezennel átíratilag is halás köszönetünket fejezzük ki. Mi a nagy magyar haza székei bércei közt élő honfitársak, a nagy magyar alföld kies rónái élő honfitársak meleg kézzel, szíves magyar vendégszeretővel elfeledni itt a távolban sem fogjuk soha s lelkünk legbensőbb óhajainak egyike leend mindjárt, hogy az Isten nemes Debreczen városát örökké tartsa meg és virágoztassa folyton a magyar nemzet öröme és díszére s annak lelkes vendégszerető közönségét egyenként is boldog megelekedésben sokasítsa! A marosvásárhelyi dalkör igazgatóválasztmányának 1882. szept. 1-én tartott üléséből. Hazafias üdvözléssel és kiváló tisztelettel Dr. Csiki Ferencz, elnök. Csontos Alivér, titkár.

A deb. ref. egyház tanácsa 1882-ik évi okt. hó 4-ik napján, délután 2 órakor, iskolaszéki ülést tart. — Tárj: fontos iskolai ügyek.

Szüret. A köntös és boldogfalvai szőlőkertek szüretének megtartási ideje f. hó 13 és 14-ről ugyane hó 11 és 12-ére tetetett át. Sz. kir. Debreczen város polgármestere.

Ünőczok. A 39-ik gyalogezred ünőczai a tegnapi venetokkal érkeztek meg városunkba, hogy tényleges katonai szolgálatukat megkezdjék. Vig mulatozással szenteltek fel szolgálatuk előestéjét, és hogy fényesen ünnepeltek a körmeában, az bizonyos, mert nagyobbrészt illuminálva voltak. Ma következik aztán a „felöltöztetés.” Ez már komolyabb valami. De se baj! Hány nap vagy semmi?

Hymen. Városunk köztisztviselőiben álló egyik családja, öv. Moll Gusztávné asszony kedves leányát I z a b e l l a kisasszonyt, S a m i B e l a urral, az „Első magyar általános biztosító társulat” kolozsvári főügynökségénél alkalmazott hivatalnokával történt egybekelése, nagytiszt. K. Tóth Mihály lelkész ur által ma délelőtt megtörtént, az ifjú pár a családi tagok és minden ösmerősök áldás kívánásai között, a ma déi vonattal Kolozsvárra elutazott. Ezen megkötött frigyhez, mi is boldogságot kívánunk.

A helybéli orvosok és gyógyszerészek testületileg tisztelgették tegnap délután Dr. Török József urat azon alkalomból, hogy a kir. tanácsosi címmel lett kinttette. — A tisztelgők nevében Dr. Popper Alajos ur mint az orvos és gyógyszerész egylet elnöke mondott szép üdvözlő beszédet, a mit dr. Török József ur meghatótt szavakkal köszönt meg.

Sajtóper a „Függetlenség” ellen. A kir. főügyesség a „F—g” szombati számában a Havas kir. ügyész eljárására vonatkozó közlemény miatt a nevezett lap ellen hivatalból sajtóper indít.

Összehasonlító statisztika. Folyó évi szept. 16-ig Budapest szül. 237, meghalt 168. — Debreczenben szül. 22, meghalt 13. — Pozsonyban szül. 32, meghalt 24. — Kecskeméten szül. 30, meghalt 24. — Aradon szül. 24, meghalt 29. — Temesváron szül. 33, meghalt 17. — Nagy-Váradon szül. 23, meghalt 23. — Kassán szül. 22, meghalt 20. — Brassóban szül. —, meghalt 10. — Sz.-Fehérvárott szül. 18, meghalt 15.

A király testvére, mint polgármester. Károly Lajos főherceget az a nem mindennapi kitüntetés érte, hogy Artstetten alsó-ausztriai község, melynek 300, mond: háromszáz lakosa van, polgármesterévé választotta. A főherceget most már ötdöször éri e kitüntetés a nevezett község részéről. Talán felesleges is mondanunk, hogy a választás egyhangulag történt.

A cséplőgép veszedelme. Szomorú baleset történt Kézdj-Szentléleken. A cséplőgép az odaváló kanonoknál dolgozott s egyik odaváló tanító csupa szolgálatkészségből a gőzgéppel összekötött fűrészen fát akart vágni. Roszul számította ki a fűrész erejét; a fa hirtelen elszakadt s keze a fűrészhez ért, mely pillanatra ugy kettészelte karját, hogy a kézfé messze tova esett. A míg K.-Vásárhelyre be-

szállították a szerencsétlent, roppant sok vért vesztett el s életéhez kevés remény van. — **Egy tanuló,** jó házból, ki a népiskolát jó sikerrel elvégezte, vas-, fűszerezés és fészték-üzletembe rögtön felvétetik. Friedl Mihály, Szolnokhutta.

A fiakkor tarifák Figyelmeztetjük a rendőrséget, hogy nézzen utána miképp a fiakkorok a vásár alatti nagy közlekedés alkalmából tarifáikat kocsijaikban kiagasszák, nehogy a közönség megrövidíttessék.

Megrendítő szerencsétlenség történt a napokban Velencében, melynek egy viruló ifjú grófno elete esett áldozatul. A Plater grófi család nemrég érkezett Varsóból Velencébe, hogy az őst a lagunák városában töltsék. A család a grófból, fiából, két leányából s az idősebbiknek vőlegényéből állt. A fiatalabbik grófno, egy 17 éves viruló leány, kit atyja a balványosság szeretettel, azt kérte atyjától, hogy a tengerben fürödhessen. A gróf nem tagadhatta meg leánya kérelmét s egy a Lidon fekvő uszodába vezette, melynek híres uszmestereinek, Antonianok, e szavakkal adta át: „Antonio, figyelmebe ajánlom leányomat, az én kedves leányomat.” Bár Antonio meg volt győződve, hogy a grófno jó uszó, de mivel az idő zivatáros volt, tanácsosnak tartotta rövid távolságban kísérm. A fiatal leány oly nagy kedvét találta a fürdésben, hogy nem hallgatva az uszmester intelmére, jól beuszott a tengerbe. Szerencsétlenségére egy veszőyes áramlatba jutott, mely őt az uszmester kezéből, ki már megfogta, ismét kiragadta. Az apa, fia és idősebb leánya a partról néztek tehetetlenül a borzalmas jelenetet, a nélkül, hogy segíthettek volna valamit. Az idősebb leány hosszas ájulásba esett, melyből csak sokára ocsudott föl. Csolnakot küldtek a tengerre, de a szegény leányt nyomtalanul elnyelte a sodró áradat. A borzalmas eset a grófot oly beteggettette, hogy az orvosok életét féltik.

Europai nők egy óázisban. Alexandriából írják a hó 20-ról: A rend és nyugalom helyreállításával azok a menekültek is visszatérnek, kik az imént lefolyt háborus események folytán kénytelenek voltak városunkat elhagyni s az ország belsőjebe vagy egy óázisba menekülni. Erdekese az, hogy több, a kedvéhez hű maradt pasa és főrangú, nejeiket és lányait, attól való félelmükben, hogy ezek arra az esetre, ha Kairóban lakadás és keresztényüldözés törne ki, az ottani nép által bántalmazhatatnának, a Fajum óázisba küldték, hol báró Saurma német főkonzulnak terjedelmes birtokai vannak, hol aztán a legmélyebb visszavonultságban töltötték idejüket. A pasák nejeivel és leányaival számos, török ruhába öltözött europai nő is ebbe az óázisba menekült hol a legelőzékenyebb fogadtatásban részesültek.

Boszorkány-pör. Az elmúlt héten furcsa panaszt vizsgált a szekelyhídi szolgabíróóság. Az öreg Králné vecseri lakos ugyanis panaszt tett Szabó Ferencz és József testvér szizmadialeányek ellen, hogy ezek őt néhány társukkal kedden éjszaka, saját lakására törve, megdöbölték, megkövezték. A két fiatal ember előhivatván, egész elváltozott arcczal beszétek el, hogy őket, illetve Józsefet az öreg Králné és Ferencz Pócsi Jánosnak „megrontotta”, ezért hát az öreg Králnét, ki a főboszorkány megölik. A legények kissé ittasnak látszóttak, s különben az általuk nyilvánított fenyegetésért is letartóztatottak, hogy pezduló forró vértük kissé hűljön. Mintegy 24 órai ülés után ismét előhivatván, ők csak komolyan ragaszkodtak „megrontott” állapotukhoz s irtózáva panaszlák el, hogy éjjelenként a labuk csavarodik, a gyomruk s minden belső részük egész a nyakukig tekerődik; izzadnak s ezenkívül, ha a gyertyát elfújják, mindjárt villámlik a szobában, egy tekele alak megjelenik, feléjük hajlik s „h u h!” — így tesz nekik; ez a hűh pedig olyan fagyaszító hideg léleket, hogy azt kiállani borzalom! Ferencz még azt is panasolta, hogy a fenti sok bajon kívül éjjelenként folyton szaladhatnékja van. Az öreg Králné, ki ha nem is Tóti Dorka arcz, de felsővárosi boszorkány számban elmegy, váltig igazolta magát, hogy ő nem boszorkány, hogy már azt csak tessék elhinni, hogy semmi atyja se volt boszorkány, hát ő miért lenne, mikor nem ért hozzá? De a fiuk szeméi villámot szórtak még a 24 órai pihenés után is s a hatáshoz még csak épen az hiányzott, hogy kiálták: „tűzbe vele!” Ferencz azonban nem-sokára sunyison elmosolyogta magát s azt mondta, hogy most már jobban van, mióta egy Virág nevű fancsiké asszony elcsinálta róla valami részben a boszorkányságot. Kitudódott a forcirozott vizsgálatból az is, hogy milyen derék asszony ez a Virág. — Hornung Mihályt, a kit a nehézség jár, aztán Balog Martonnét, a kinek keze-lába szellett, ő gyógyítja. Eljár gyógyítani Somlyai Györgyöz is, a kinek meg a felesége szellett, hah! nagyon tudós asszony az! Éjszaka mennek utána Fancsikára, már a kinek szüksége van rá, éjjel hozzák el s éjjel gyógyít; ráolvás az minden nyavalyára gyönyörűen, nagyon derék oldás asszony! Ezek a dícséretes s turpisságok sülték ki a megboszorkányozottak beszédjéből s most a hatóság intézkedést tett, hogy a főbűnös, a Virág nevű fancsiké oláh asszony kézrekeríttessék. No Virágna, ha a törvény elébe kerül, nem lesz nagyon virágos az élete. de azért nem hisszük, hogy a babonáság iránt megrögzött hajlammal bíró egyénekből kiugranék ezáltal amaz átkos tévhit.

Az időjárás. A légnyomás különbözőségének egész Európán keresztül való egyenletes eloszlása nagyon rövid ideig tartott, mivel a légsúlymérnök Anglia fölött való emelkedésére mult hó 25-én ujjab esés következett, mig ugyanakkor Kelet-Európa fölött nagyon magas lépnomás terjedt el, mi által az atmosphaerában jelentékeny ingadozás állt be.

Az egész continensen a borult és derült idő nagyon változó volt, s a csapadékok különösen Magyarországon és Galicziában nagy mennyiségűek voltak. A meteorologiai observatoriumhoz érkezett jelentésekből következtetve az ingadozó időjárás még jó ideig fog tartani, azaz a mostani hőmérségben és időjárásban nem fog valami nagy változás esni.

A tiszai-északi ügy vizsgálata — mint értesülünk — e héten fog befejezteni. Az ügyiratok eddigi összegezése után ujjabban még egy vizsgálati fogoly bizonyítékok elégtelensége folytán valószínűleg szabad lábra helyeztetik.

A Körös áradása. Nagyváradról írják: A Körös megáradt a nagy esőzések következtében. A sarga iszapos hullámok több ölnyi magasságban mossák a partokat. Az áradás már eddig is kárt okozott a város lakóinak. A nagy piac mellett ugyanis a partról elsodorta az oda kirakott hordókat a víz. Ha az esőzések még tovább tartanak, nagyobb bajtól is tarthatunk.

Püspök Ladányon takarékpénztár alakult, 30000 frt alaptőkével. Elnöke Lipovniczky Imre, igazgatója Schillinger Mór, igazgató tanácsosai Mandello Hugó, Kohn Ferencz, Szőlősi János, Nábraczký Gyula és Ackermann Mór.

Hermann tanár **veg kollegái.** Hermann tanár az ismert bűvész, ki a mult évben Dél-amerikát utazta be, Montevideóban három félig vad patagoniai mutatta be ügyességét s az egyiknek orrából narancsot, a másiknak gyapjas hajából egész csomó aranypenzt, a harmadiknak fülelőből elő patkányt varázsolt elő. Mikor a narancsot felmutatta, a patagoniai felig mulattak a dolog felett, felig mehökkentek tőle. Az aranyok látára nagyon gyanakodó tekintetet vetettek a varázslóra, a patkánytól azonban mindnyájan futásnak eredtek. Hermannak alig győztek gratulálni a sikerült mutatványért. De csakhamar véget ért a bűvész büszkesége. Rajtött ugyanis, hogy egy patagoniai, azalatt, mig ő rajta bábált, ellopja értékes óráját pénztárczáját, arany szemüvegét és zsebkendőjét — egyzóval alaposan kikutatta zsebeit. A gazemberek csak szinlelték a rémületet, hogy a lopott jószággal megugorhassanak. A bűvész vad kollegáira akadt Szerencsére még sikerült őket kézrekeríteni és az ellopott tárgyakat tőlük elvenni. A tanár ez idő óta kissé óva osabb mutatványainál.

Öngyilkosság. Nagy feltűnést keltő öngyilkosság hozta tegnap délután izgalomba Nagyvárad városát. R o c h e l Aurél kir. ügyész d. u. ¼ órakor szíven lötte magát. Rochel a szó valódi értelmében: jellemes, derék, művelt és nagy tudományu ember volt. Mint jogász és kir. ügyész, egyaránt elismert tekintély volt s daczára annak, hogy csak pár éve tartózkodik Nagyváradon, itt tehetségei általános méltánylásban részesültek. Rochel regibb idő óta szenved ideg és hátgerincz bajban, betegsége maga is felismervén, folyton annak tudományos determinálásával és gyógymódjával foglalkozott. — Ideges igaztossága és fokozott képzelődése folyton csak saját betegségeiről beszélt. Több itben volt fürdőköny, több gyógymódot megismerett, de eredménytelenül. Buskomorsága életuntá tette őt — s gyakran foglalkozott az öngyilkosság gondolattal. — Az utóbbi időben nem egyszer kérte ösmerőseit, hogy ne engedjék őt megbolygódni s a tebelyárába kinoztatni, hanem vessenek véget életének. Maga mint mondá nem bir elegendő bátorsággal arra, hogy golyót ropítsen agyába. Ugy látszik azonban, hogy a feltevesben csalódott. Vasárnap delben a Huzzelle kereskedésbe ment, ott egy löfégyvert vásárolt, — hozzá golyókat s haza menve lakására a fegyvert szívének irányozva elcsütötte. A fegyver jól talált s az öngyilkos megszűnt élni. Az öngyilkosság után azonnal Dr. Csáky igralmas rendi főorvos hivatott el, azonban már csak a rögtön bekövetkezett halált konstátálta. Rochel alig volt 38-40 éves, neje és négy gyermeke van. Ideges betegségben azonban sem neje sem gyermekeit nem türte maga mellett s neje alig pár nappal előbb távozott hazulról rokonaihoz. Rochel anyjáról feltételez volt B. Simonyi Lejosnak a volt miniszternek.

Cziganyzenekar külföldön. Biarritzból írják szeptember 28-áról: B a l a z s K á l m á n a bandája, mely több hónapja működik az itteni fürdőken, már bucuszik, bár még sokan vannak itt és még a tengerben is elegendő fürdőnek, bár az utóbbi időben az idő kissé hűvöse vált. Ahol a banda naponként játszott, nevezetesen hely, Eugéniai császárné villája volt, a tenger partján áll, az egész gáz és villamvilágítással fényesen van világítva minden este. Az örüsi két teremben sok ember fer el. A nyáronát a vendégek nagy részét spanyolok képezték, bár olaszok, francziák is többen voltak. A magyarok közül gról Zichy és neje, Pazmány, Koris kir. gróf és neje, Haynald bibornok és egy bupapesti bíró voltak itt, de a biarritzi élet nem olyan kellemes, hogy nagyon sokáig ohajtanának maradni. Balazst Madridba és Lissabonba is hívták, igérték is neki és minden zenésznök 20 frankot naponként, de a „barna legények” haza kívánkoznak s így a banda e hó 3-án már utra kel. Utközben több városba rándulnak el, nevezetesen Arcahonba, Libourseba, Poitiersbe, Toursba, Orletnsba majd Párisba, Reimsba, Metzbe, Nancvba, Mühlausemba, Straszburga Stuttgartba. Ez utazás alatt a banda sokat kereshet, mert Gregori a vállalkozó a párisi nemzeti bank társulatának tagja, ki mindent elkövet, hogy a körüt, s az egy-egy helyen adandó bangverseny sikerüljön. E szerint okt. vége felé térhet a zenekar vissza a magyar fővárosba.

A trieszti kiállítás folytonosan fokozódott látogatásnak örvend. Ez annyival inkább

örvendetes, mivel e hazafias vállalat valóban megérdemli a pártolást. Triesztnak Ausztria-Magyarországhoz való csatlakozását — mely ezélt 500 évvel történt — nem is ünnepehették volna fényesebben — mint az ezen kiállításon feltüntetett eredményekkel, melyek hosszú évszázadok szorgalmának gyümölcsei. Rendszeresen találjuk e kiállításon összeállítva az ipar, mezőgazdaság, és tengerészet legkiválóbb gyártmányait a monarchia minden részéből. Ezen körülmény, valamint a közvetlenül az Adria partján regényes fekvésű kiállítási hely az, a mely jelenleg oly vonzerőt kölcsönöz Triesztnak, és a rendezés is minden tekintetben olyan, mely semmi kívánni valót nem hagy fenn. A kiállítással összeköttetésben egy egyszerű kisorsolás is rendeztetik, mely még eddig nem nyújtott nyereségy-kilátásokkal rendelkezik, mert 50 krajczár mint a sorsjegy árának lefizetése mellett bárki is 50000, 20000 és 10000 forint készpénzreeméyek birtokába juthat. Ezenkívül számos rendkívüli szép nyereségytárgyakkal rendelkezik e kisorsolás. E nyereségyek a legkiválóbb kiállítási tárgyakból állanak, és tanúságot tesznek a bizottság szakértelméről. — Hogy mennyire igaz ez állítás, semmi sem bizonyítja jobban mint azon tény, hogy az ékszeresek, a kiktől nyereségytárgyak vétettek, késznek nyilatkoztak a nyereségytárgyakat — kívánatra — 10%, levonással visszavenni Kiemelendő továbbá, hogy a megállapított 1000 kiállítási tárgyakon kívül még számos kiállítási tárgyak fognak kisorsoltatni, melyeket a kiállítók ajánlottak fel. A sorsjegyek 50 krajczár árban e trieszti kiállítási bizottság által adtnak ki (Trieszt Piazza grande 2 sz.). A kereslet e sorsjegyek után oly nagy, hogy a sorsjegyek előreláthatólag rövid idő alatt teljesen el fognak fogyni.

Közgazdaság.

A budapesti terménycsarnok távsürgönye.

Budapest, okt. 2. —

Buza ma jól volt kinalva, a vételked kissé jobbnak mutatkozott ugyan, de az irány túlyomóan nyugodt maradt. Elkelt összesen 25.000 mm., beleszámítva egy nagy tételt melyet egy malom vásárolt. Az árak változatlanok.

Legmasabb ár volt 81 k. tiszavidéki buzáért 9.75 frt, legkisebb ár pedig 77 k. észak-magyarországi buzáért 8.70 frt.

Hivatalosan jegyeztetett:

Szokványbuza tavaszra 9.07—9.10.
Szokványbuza őszre 8.88—8.90—
Bánsági tengeri 1883. május—júniusra 5.67—5.69.
Szokványzab tavaszra 6.20—6.22.
Szokványzab őszre 6.12—6.15.

A deb. ipar és kereskedelmi bank szeptember havi kimutatás. Bevételei pénzkészlet aug. 31-ről 10.608,02., kifizetett váltók után 211.771,08., kifizetett előleg után 87,26, kifizetett kamatok után 5408,14., kamatozó betéte 77.301,54., szelvény eladás 119,93., érczpenz 929,20., értékpapír 1765,80., folyó számla 297.744,47., jutalék 6,57, előleg bélyeg 14,70., hájzvédelem 381,50., nyomtatvány 11. Összesen 614.793,95. Kiadás: tisztí fizetésre 564, lezámitott váltókra 225.803,23., lezámitott előlegekre 4620, nettó kamatra 292,65., kamatozó betét visszafizetésre 665,36,55., szelvény vásárlásra 125,13., érczpenz 1052,23., értékpapír 3095,97., folyó számlára 278.070,23., üzleti költségre 49,15., előleg bélyegre 17,95., pénzkészlet okt. 1-re 34.566,86. Összesen 613.783,95.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.

Budapest, oct. 3. (Érk. d. u. 2 ó.) A hivatalos lap közli a hirdetőment az új egy forintos államjegyek 6/10-én kezdődő kiadása tárgyában. A régi 1 frtos államjegyek 1883. 30/9-ig elfogadtatnak valamennyi állampénztár hivatalnál; 1883. 1/10-től kezdve 1884. sept. harmadikáig csak a budapesti központi állampénztárnál. Ezen határidő lejártával a régi államjegyek csak kicserélésre fogadtatnak el a budapesti központi állampénztárnál és a zagrabi állampénztárnál megjelölendő adóhivataloknál.

Konstantinápoly, october 3. (Érk. d. u. 2 óra.) Dufferin követelte az angolok által szerződött munkások szabadon bocsátását, hivatkozván a két állam közti jó viszonyra, mely megzavartatnék, ha ez ügy el nem intéztetik.

DEBRECZENI SZINNAZ.

I. Bérlet 3. szám.
Szerda október 4.
Másodszor

A furcsa háboru.

Operette 3 felv.

Felolós szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

